

2018/2.

DUNA RÉGIÓ

STRATÉGIA HÍRLEVÉL

INTERJÚ

BESZÁMOLO

PROGRAMAJÁNLO

SZÉCHENYI 2020

KÜLGAZDASÁGI ÉS
KÜLÜGYMINISZTERIUM

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TISZTELT OLVASÓ!

A címlapon szereplő, Margitsziget előtt elsuhanó sétahajó látványa joggal juttatja eszünkbe, hogy lassan közeleg a megérdemelt nyári pihenés ideje. Pedig rengeteg munka áll még előttünk, hiszen a Duna Régió Stratégiának most lehet érdemi befolyása a következő uniós pénzügyi ciklus tervezési folyamatára. Amikor pedig még a Duna víz-hőmérséklete is fürdőzésre csábít, felmerül bennünk a kérdés, vajon mit hoz magával a víz, és megfogadjuk, turistaként is figyelünk majd arra, mit hagyunk magunk után.

Hírlevelünk jelen számában a Stratégia aktuális folyamatainak bemutatása mellett utazásra is hívjuk a kedves olvasót, bejárjuk a Római Birodalom néhai határáként funkcionáló [dunai limesrendszer](#)t, betekintést nyújtunk a Duna, mint ökológiai folyosó biológiai sokféleségébe, illetve felhívjuk a figyelmet a látható és láthatatlan műanyag-szennyezéssel szembeni fellépések fontosságára. Ennek érdekében nem csupán szavakkal, de aktív cselekvéssel is teszünk. A Külgazdasági és Külügyminisztérium Duna Régió Stratégia nemzeti koordinációjának kollégái és az általuk meghívott külföldi szakértők ugyanis idén a JOINTISZA névre keresztelt hajóval indulnak a tiszai [PET Kupán](#), amely a legismertebb, folyóvízi hulladékból épített hajók versenyének kezdeményezője, egyben a közösségi hulladékgyűjtés, -hasznosítás és -ártalmatlanítás népszerűsítője.

Tisztelt Olvasók, Önöket is arra buzdítom, hogy szabadság alatt is figyeljünk környezetünkre, minél kevésbé terheljük vizeinket. A „zöld” turizmus pedig nem csak lelkiismeretünk miatt fontos, hanem kifejezetten izgalmas lehet – mi is alig várjuk a PET csónakunk vízre szállását!

Jenei Gábor

a Duna Régió Stratégia nemzeti koordinátora

TARTALOM:

■ INTERJÚ

- Változások előtt – Interjú Dr. Oroszi Viktorral, a Duna Régió Stratégia környezeti kockázatkezelés (PA5) területének vezető szakértőjével 3
- A Limes világörökség kapujában – Interjú Dr. Visy Zsolttal, az UNESCO Magyar Világörökségi Bizottság elnökével 6

■ BESZÁMOLÓ

- Duna Ökológiai Folyosó Konferencia 9
- Makroregionális vízügyi műhelymunka Budapesten 10

■ PROGRAMAJÁNLÓ

- Duna Nap 11
- Szeptemberben ASEM rendezvények Budapesten 12
- InterFloodCourse projektnyitó konferencia Baján 12
- Tihanyi Levendula Fesztivál 12
- Tour de Hongrie 12
- Harkányi Fürdőfesztivál 12

IMPRESSZUM:

KIADÓ: VÍZDIPLOMÁCIÁÉRT, VÍZIPARI EXPORTÉRT ÉS A DUNA RÉGIÓ STRATÉGIÁÉRT FELELŐS
MINISZTERI BIZTOSÍ TITKÁRSÁG, KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Változások előtt

**Interjú Dr. Oroszi Viktorral,
a Duna Régió Stratégia
környezeti kockázatkezelés
(PA5) területének vezető
szakértőjével**

Oroszi Viktor geográfus és környezetkutató, doktori kutatása során a Maros hullámterének folyószabályozásokat követő fejlődését vizsgálta. Dolgozott projektkoordinátorként a Duna Környezetvédelmi Fórumnál 2007–2008 folyamán, és részt vett a Danube Floodrisk projekt előkészítésében. Megfigyelő az ICPDR Árvízvédelmi Szakértői Csoportjában, valamint közreműködött a Vízügyi Tudományos Tanács tiszai műanyag hulladék-szennyeződéssel kapcsolatos ad hoc munkacsoportjának munkájában. Adjunktusként oktatott a Pécsi Tudományegyetemen, vendégoktatóként a németországi Heilbronnban, jelenleg pedig a Budapesti Gazdasági Egyetem óraadója. 2016. február óta dolgozik a Külgazdasági és Külügyminisztérium Duna Régió Stratégia Titkárságán mint a környezeti kockázatok prioritási terület vezető szakértője, de más prioritásterületek magyar részvételével összefüggésben is jelentős koordinációs tevékenységet folytat.

Melyek a Duna Régió Stratégia legújabb kihívásai az elkövetkező években?

A Duna Régió Stratégia komoly változások előtt áll a 2020 utáni időszakban, hiszen megkezdődött az Európai Unió pénzügyi programozása. Visszatekintve jól látszik, hogy a Stratégia megalkotását követő első években nagyrészt a kapcsolatok, kapcsolatrendszerek épültek ki – ennek nyilván az is az oka, hogy a korábbi költségvetési időszak utolsó éveiben már viszonylag szűk források álltak rendelkezésre. A 2014–2020 közötti időszakban kezdődhetett meg a Stratégia akciótervében megfogalmazott feladatok végrehajtása. Számos lezárult, éppen futó vagy értékelés alatt álló kis- és nagyprojekt, a régiót érintő tanulmány, rendszeres nemzetközi szakmai események szervezése a bizonyíték az egyes prioritási területeken zajló komoly munkára.

A Stratégia célkitűzéseit képviselve idén és az elkövetkezendő évben már igyeksznünk beleszólni a kohéziós politika átforgalmazásába, és támogatjuk a Duna régió hatékony felzárkóztatását. Már a 2017. évi DRS magyar elnökség is részben erre a kihívásra készítette fel az érintetteket.

Szükségesnek érzi a Duna Stratégia céljainak finomhangolását, időszerű-e ez Ön szerint?

A Stratégia akcióterve 2011-ben került megfogalmazásra. Az előző években szerzett tapasztalatunknak köszönhetően jól láttuk, hogy egyes célok talán túlzottan elrugaszkodtak voltak, más feladatok pedig már megoldást találtak az elmúlt időszak során. Sok új kihívás merült fel, vagy éppen egy-egy korábban kevésbé fontosnak tűnő feladat vált hangsúlyossá. Saját szakterületemről példát hozva gondolkunk csak a klímaváltozás jelentette kihívásokra, az aszály okozta – talán kevésbé látványos, de – súlyos kockázatokra és károokra, vagy az árvizek által szállított műanyag hulladék tömegére a Tiszán. Éppen ezért az elkövetkező egy évben a régió országai közösen többé-kevésbé aktualizálják a prioritási területek akciótervét. Ehhez a központi koordináló szerepet betöltő ún. Duna Stratégia Pont (DSP) újjáalakítása szükséges, ami jelenleg már zajlik, és ősze le is zárul.

Milyen aktuális sikerekről tudna beszámolni a környezeti kockázatok kezelésében?

Az árvízvédelem terén több kezdeményezésünk is támogatást kapott. Egyrészt elődeim 2013–2014-ben felméréseket végeztek a vízgyűjtő országaiban, és több olyan területet is beazonosítottak a Duna régióban, amelyek csak közös fellépés eredményeként kezelhetőek. Egyik ilyen volt az árvízvédelmi képzés nemzetközi téren történő erősítése.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

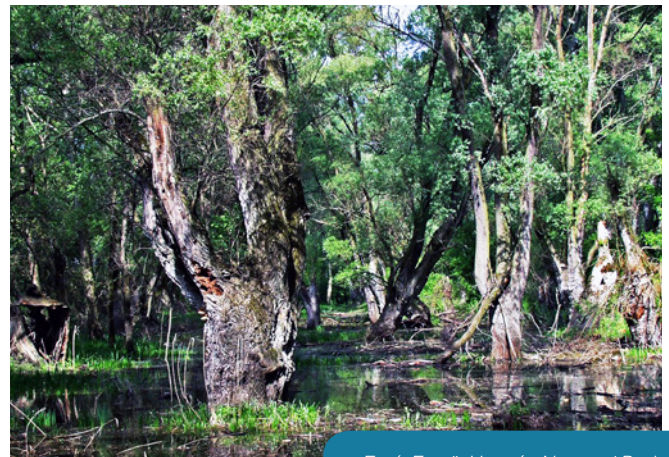
A legtapasztaltabb magyar szakértők bevonásával még 2015-ben Bosznia-Hercegovinában tartottak egy négynapos intenzív árvízvédelmi továbbképzést, amelyen több mint ötven bosnyák árvízvédelmi szakember és a védekezés irányítására kötelezett önkormányzati szakértő vett részt. A rendezvényt követően a bosnyák külügyminiszter magyar partnerének küldött levelében igen sikeresnek ítélte és külön megköszönte azt.

A DRS környezeti kockázatok prioritási terület közreműködésének köszönhetően 2016 végén és 2017 elején a bajai Eötvös József Főiskola (ma a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Vízstudományi Kara) együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá előbb bajor, majd szerb és szlovák partnerintézményével árvízvédelmi képzés kidolgozására vonatkozóan. Tavaly a Duna Nap alkalmából workshopot szerveztünk a régió egyetemeinek, melyen hat országból több mint 30 szakember mondhatta el véleményét a jelenlegi képzés kihívásairól, valamint kapott hasznos információt pályázati lehetőségekről. A szándéknyilatkozatok formába öntését a Duna Stratégiai Projekt Alap (DSPF) felhívására immár a Nemzeti Közszerológiai Egyetem által benyújtott InterFloodCourse nevű pályázaton keresztül támogattuk. Az egy év időtartamú projekt nyitó konferenciájára – melyben angol nyelvű árvízvédelmi képzési tematika és tananyag kerül kidolgozásra – idén június 25–26-án kerül sor Baján.

Van-e más olyan téma a képzés mellett, amelyet a régió országai egyöntetűen fontosnak ítélnék?

Az említett felmérés eredményeként az árvízvédelmi képzés mellett az előrejelzések fejlesztése merült fel igényként a Duna Régió több országa részéről. Támogattuk a régió árvízi előrejelzésének fejlesztését szolgáló, hozzávetőlegesen 1,35 millió euróból gazdálkodó DAREFFORT projekt előkészítését és benyújtását. Ennek keretében megvalósulhat a hidrometeorológiai adatcsere harmonizációja a Duna menti 14 ország között, mindez a hazai VIZITERV Environ Kft. vezetésével. A június elsején indult projekt többek között a Nemzetközi Duna Védelmi Bizottság (ICPDR) Duna Hidrológiai Információs Rendszerének (DANUBE HIS) kiépítését, valamint az előrejelzéssel foglalkozó szakemberek találkozóit támogatja. Az elkövetkező

három évben a projekt keretében 9 országból 11 partnerintézmény működik együtt, és megfigyelőként több nagy szervezet is csatlakozott hozzá, többek között a Meteorológiai Világszervezet (WMO), az Európai Unió Közös Kutatóintézete (JRC), a Nemzetközi Duna Védelmi Bizottság (ICPDR), a Száva Bizottság és a magyar Külgazdasági és Külügyminisztérium mellett bajor, osztrák és szlovén szakminisztériumok.

Fotó: Fertő-Hanság Nemzeti Park

Emellett több magyar kezdeményezésű projektben veszünk részt, például hozzájárulunk a Duna jégvédekezési főtervének elkészültéhez, amelynek szükségességét a tavaly év elején bekövetkezett jégzajlás is bebizonyította. Ekkor a magyar jégtörőflotta egészen Belgrádig törte a jeget a Dunán, segítve horvát és szerb szomszédainkat. Egyre gyakoribbak az extrém időjárási események, ezért a völgyzáró gátak, víztározók működésének, árvizek, vagy éppen kisvizek idején betöltött szerepének és az esetleges haváriák vizsgálata is céljaink között szerepel, melyet remélünk, hamarosan szintén a sikereink között említhetünk. Ezen témakörökre előkészítő kisprojektek beadását támogattuk.

Hogy látja, mennyire ismerik a döntéshozók, és mennyire van tisztában a lakosság a Duna Stratégia eredményeivel?

A Stratégiát az elmúlt évi magyar elnökséget követően továbbra is próbáljuk közelebb hozni a lakossághoz és a szakértőkhöz. Erre minden évben kiváló alkalmat nyújt a Nemzetközi Duna Nap június 29-i eseménysorozata. Idén a vizek műanyagszennyezésének kérdéskörére fókuszálunk ([lásd 11. oldal](#)).

Kollegáimmal a tavalyi év folyamán több alkalommal is részt vettünk civileknek szervezett eseményeken, de számos hazai egyetem meghívásának is volt szerencsém eleget tenni.

Példaértékűnek tartom a Magyar Hidrológiai Társasággal (MHT) való együttműködésünket is. A Társaság fennállásának centenáriuma alkalmából mosonmagyaróvári vándorgyűlésükre nemzetközi kísérendezvényt szerveztünk, és az MHT által szerkesztett Hidrológiai Közlöny nemzetközi különszámát is megjelentettük, majd eljuttattuk a Duna régió országaiba az érdekeltekhez. Emellett természetesen igyekszünk jó kapcsolatot ápolni különböző szervezetekkel – segítve munkájukat és egyúttal megismerni a legújabb szakági célokat. Erre talán legjobb példa a klímaváltozás és aszály kérdéskör.

Főzőverseny a közös magyar–ukrán Duna Nap rendezvényen 2016-ban Tiszakóródón (fotó: ÉDUVIZIG)

Ez véleményezést vagy aktív közreműködést jelent?

Mindkettőt. Véleményünkkel például hozzájárultunk az Európai Unió Klímaadaptációs Stratégiájának megalkotásához, de az ICPDR hasonló Duna régió szintű stratégiájának 2018 végéig történő megalkotásában is aktívan közreműködünk. Emellett a Global Water Partnership (GWP) Közép-Kelet Európában aktív részlegével vállaltva tekintjük át az EU releváns joganyagainak aszályrelevanciáját. További két projekt megvalósítását is támogatjuk az aszály kezelése terén: a szlovén vezetésű DriDanube projektet a Duna Transznacionális Program keretei között, valamint a magyar–szerb együttműködésben megvalósuló WateratRisk projektet a Szegedi Tudományegyetem vezetésével, mely egy szegedi térségi aszályközpont kialakítását tervezi. A másik, talán ismertebb projekt a JOINTISZA, amelyben azzal foglalkozunk, milyen változásokat idéz elő a klímaváltozás a Tisza vízgyűjtőjén, hangsúlyosan vizsgálva a Közép-Tisza vízelosztási kérdéseit, és elősegítve a különböző érdekeltek (gazdálkodók, természetvédelem, lakossági vízellátás, turizmus szereplői stb.) minél szélesebb körű bevonását. Ráadásul szeretnénk a régióban összegyűjteni a klímaváltozáshoz kapcsolódó legújabb kutatási eredményeket, és a Journal of Environmental Geography című tudományos lap tematikus számában megjelentetni azokat – ehhez szeptember közepéig várjuk az angol nyelvű publikációkat.

Milyen szintű együttműködésre van szükség a prioritásterület szakértői részéről? Hogyan lehet magasabb szintre emelni az együttműködést és ezáltal a hatékonyságot?

Mint látható, több nemzetközi szakmai szervezettel ápolunk jó kapcsolatot, és megkezdődött az Európai Unió négy makroregionális stratégiája közötti párbeszéd is. Tavaly novemberben az INTERACT közreműködésének köszönhetően az EU négy makroregionális stratégiájának klímaváltozás-kérdéseivel és a katasztrófavédelmi kockázatokkal foglalkozó szakértői ülték egy asztalhoz Budapesten, hogy megosszák tapasztalataikat. Idén márciusban pedig már közös konferenciaszekciót szerveztünk Brüsszelben, az EU 6. Polgári Védelmi Fórumán. Az elkövetkező időszakban a polgári védelem terén a katasztrófavédelmi szervekkel szeretnénk még szorosabban együttműködni. Ennek kapcsán épp egy új projekt összeállításán dolgozunk, mely a települési kárelhárítási tervek elkészítését és a régiós tapasztalatok megosztását támogatná. De nemrég biztosítottuk támogatásunkról a Duna régió árvizekkel szembeni ellenálló képességének növelését és az új innovatív megoldások elterjedését szolgáló európai támogatói hálózatot, mely a Horizon2020 program égisze alatt futó DAREnet projektből működik tavaly szeptember óta.

Így külső szemmel nagyon sokoldalú a feladat, amit végeznek. A mindennapi munkában is érezni ezt a komplexitást?

Igen, úgy gondolom, nagyon is komplex feladat a miénk, a nemzetközi kapcsolattartástól és koordinációtól kezdve a projektgeneráláson és -menedzsmenten keresztül a konferenciaszervezéssel, döntéstámogatással, finanszírozási tanácsadással és szakvélemények készítésével bezárólag. A befektetett erőforrások hatékony felhasználását azonban mi sem bizonyítja jobban, mint a számos futó nemzetközi projekt, melyre méltán lehetünk büszkéek.

Fotó: Kalotás Zsolt / Duna-Ipoly Nemzeti Park

A limes világörökség kapujában

Magyarország 2018. január 31-én három dunai országgal (Németország–Ausztria–Szlovákia) közösen nyújtotta be az UNESCO-hoz világörökségi nevezését A Római Birodalom határai – A Dunai Limes címmel.

Interjú Dr. Visy Zsolttal, az UNESCO Magyar Világörökségi Bizottság elnökével

Régészet–latin szakon szerzett diplomát 1967-ben az ELTE-n. Szűkebb szakterülete a római régészet és hadtörténet, a Kárpát-medence római kori etnikai viszonyai. Egyetemi doktori címét 1977-ben, a történettudomány kandidátusa fokozatot 1994-ben szerezte meg, majd 1998-ban habilitált, és egyetemi tanár lett a Pécsi Tudományegyetem. Az Ókortörténeti és Régészeti Tanszék vezetője és a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar dékánja volt,

amikor 1998-ban kulturális helyettes államtitkárrá nevezték ki. 2001-től nyugdíjazásáig, 2014-ig ismét az egyetem oktatója. 2002-ben megszerezte a tudományok doktora (DSc) fokozatot.

2015-ben miniszteri biztosi felkérést kapott a Római Limes világörökségi pályázat benyújtásának irányítására. A Magyar Limes Szövetség elnöke (2008–2016), az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság alelnöke, a Magyar Limes bizottság elnöke (2017–), az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Kulturális Szakbizottság elnöke (2012–2016); az UNESCO Magyar Világörökségi Bizottság elnöke (1998–2000; 2018–), az UNESCO WH Committee magyar képviselője (1998–2000; 2017–).

Munkásságáért több szakmai elismerés mellett 2011-ben megkapta a Magyar Köztársaság tisztikeresztjét.

Milyen szerepet játszott Európa történelmében a Duna, és hogyan kapcsolódott a Római Birodalomhoz?

A Duna mindig is meghatározó szerepet töltött be az európai népek életében: a történelem folyamán hol összekötött, hol elválasztott. Ott, ahol szélesebb a folyó vagy erősebb a sodrása, a régészeti kultúrák nehezen vagy egyáltalán nem terjedtek át a túlpartra, és egészen a 19. századig a Vaskapu átjárhatatlansága is akadályt jelentett.

A rómaiak előszeretettel használták a tengert és a vízi utakat. Nem véletlen, hogy a Római Birodalom a Földközi-tenger szomszédságában jött létre és erősödött meg, majd a vizet kihasználva, a folyók mentén terjeszkedett a szárazföld belseje felé. A rómaiak hódításaik időszakában tehát közlekedési útvonalként tekintettek a nagy vizekre,

így a Dunára is. A birodalom óriási szárazföldi területeket hódított meg, amelyeket természetes és mesterséges határokkal is védtek: Európában a Rajna és a Duna, keleten az Eufrátesz, számos hegyvonulat, sivatag és tenger, míg épített határként többek között például a már ember alkotta Hadrianus-fal. A Duna tehát – közlekedési és kereskedelmi szerepe mellett – egyfajta demarkációs vonal lett. Amikor a hódítások befejeződtek, és a birodalmon belül lezajlott a pacifikáció, és az ott élő népek békés vagy erőszakos úton történő beilleszkedése megtörtént, a hadseregre egyre inkább a külpolitikában, a határok védelmében volt szükség.

Hogyan kell elképzelni a korabeli limesrendszert?

Az ún. lineáris határvédelem az I. és a II. évszázad fordulójára alakult ki. A Római Birodalom határainak védelmére mintegy 3-400 000 főből álló, erődítményrendszerbe

telepített zsoldoshadsereget hozott létre. A szigorú szabályok szerint élő zsoldos katonák – származástól függetlenül – egy átlagos római lakos civilizációjának szintjét érték el: megtanultak latinul, és ha még nem voltak azok, 20-25 év szolgálat után római polgárokká váltak. A hadsereg tehát nagyon erős szociális és kulturális szerepet töltött be a birodalom életében.

Az erődök a katonák életterét szolgáló táborok (castellum) voltak, amelyek szerkezetükben, felépítésükben nagyon hasonlítottak a görög vagy akár dél-itáliai városok szerkezetét követő római városok szerkezetére. Bár az utcákban nem magánházak álltak, hanem a katonák barakkjai sorakoztak, volt forum és szentély, gazdasági épületek, magtár és kovácsműhely, sőt a nagyobbakban még kórház is. Egészen a IV. századig polgári személy nem lakhatott ezekben az erődítményekben, a korabeli leletek alapján azonban ezt követően a polgári lakosság is részben beköltözött az erődökbe az azok köré épült településekből.

A limes tulajdonképpen ezt az egykori védelmi vonalat jelenti, amely valójában egy 15-20 kilométerenként sorakozó erőd- és azt az összekötő útrendszer. Megmaradt és akár még fel nem tárt helyszínei kulturális szempontból olyan egyedülálló értéket képviselnek, amelyek egyértelműen méltók arra, hogy az UNESCO Világörökségi Bizottsága (World Heritage Committee) által igazgatott Világörökség Program részévé váljanak.

Fontos azonban azt is tisztázni, hogy mely határvonalat is jelenti a limes, hiszen a védelmi vonal földrajzi elhelyezkedése évszázadonként változott. A Pozsonyi Csoport elnevezésű szakmai szervezet elvi határozata szerint csak II. századi, a Római Birodalom fénykorából származó védvonalhelyszín nevezhető a limes világörökségi pályázatán.

2000-ben az UNESCO Világörökségi Bizottságának magyar tagjaként éppen ön vetette fel, hogy az egész Római Birodalom határvédelmi vonala egyetlen világörökségi helyszín legyen. A javaslatot a bizottság elfogadta, de mennyire volt nehéz átvinni a gyakorlatba?

Mindaddig csak a Nagy-Britanniában található Hadrianus-fal volt egyedüli limes világörökség, de az ezredforduló környékén már több országban – köztük hazánkban is – folyamatban volt a pályázati anyag összeállítása a hazai limes világörökségi helyszínné nyilvánításához. Az egységesítési javaslat nehézsége éppen ez volt: ha az országok a pályázati anyag elkészítésének különböző fázisában járnak, nagyon nehéz lesz az együttes nevezést összehangolni. Az országok egyéni nevezései közül a német készült el elsőként, de időközben a magyar kezdeményezésű egységes világörökségi elv annyira felerősödött, hogy végül a német felső-germániai és raetiai limes pályázat is már a meglevő Hadrianus-falhoz csatlakozva került elfogadásra. Később ehhez kapcsolódott a szintén brit területen fekvő Antoninus-fal is, és immár Frontiers of the Roman Empire (FRE) néven egységesen alkotnak világörökségi helyszínt.

Az egységesítés szellemében az UNESCO tanácsadó testülete, az ICOMOS a nevezés feltételrendszerét is meghatározta 2016-tól. Megegyezés született arra vonatkozóan is, hogy az FRE világörökségi helyszín mellett további három önálló világörökségi nevezés készül Európában: az első a Koblenz–Keleti-tenger (Rajna-torkolat) közti terület, a második – és 3500 km-es szakaszával egyben a legnagyobb – dunai limes, harmadikként pedig a romániai Dacia. A világörökségi helyszíneket az ún. limes-világörökségi klaszter foglalja egybe.

A három nevezés közül a Duna menti nyolc ország határvédelmi rendszerét magában foglaló dunai limes haladt a leggyorsabban, de a pályázati anyag készültségi fokának különbözőségei miatt két szakaszra lett bontva, amelyek így külön-külön is beadhatók: az első szakasz Németország/Bajorország, Ausztria, Szlovákia és Magyarország, a második szakasz pedig Horvátország, Szerbia, Bulgária és Románia lesz, akik jelenleg még dolgoznak pályázataikon.

Mit lehet tudni a magyar vonatkozású pályázatról?

Mint említettem, hazánkban már az ezredfordulón elindult a magyar területen lévő limes világörökségi pályázatának kidolgozása a Pécsi Tudományegyetemen, amelynek Régészeti Tanszéke két EU-pályázattal 2005–2011 között kutatta és állította össze a nevezés első szakmai dokumentációját.

A pályázati anyag összeállítása minden szempontból rendkívül időigényes volt, és nagyon sok adminisztrációt igényelt. A magyar lakosság egyharmada – beleértve a fővárost is – a Duna vonalán él. Egyeztetésre volt szükség az önkormányzatokkal és a gazdasági szervezetekkel is, hiszen a pályázat ipari és lakossági fejlesztéseket egyaránt érintett. Ráadásul a világörökségi nevezésnek nagyon szigorú feltételei vannak az adott objektum kapcsán. Csak hogy néhányat említsek: láthatóság, környezet, megközelítés – és csakis teljes megfelelés esetén lehet pályázni, így az egyeztetések sok kompromisszummal jártak. A magyar szakasz 2009-ben felkerült az UNESCO világörökségi várományos helyszíneinek listájára, 2011-ben pedig elkészült a nevezési dokumentáció első változata. A pályázati anyag 2016-ra lett teljes, és a 2300 oldalas dokumentum 2018 januárjában Németország, Ausztria és Szlovákia anyagával együtt került beadásra.

Hol tart most a pályázat?

A pályázati anyagot befogadták, jelenleg a világörökségre javasolt helyszíneket végigjáró és ellenőrző ICOMOS bizottsági tagjai részére készül a menetrend és a részletes program. Ha mindent rendben találnak, a döntés és a szavazás 2019 nyarára várható.

Mit jelent a mai kor emberének a limes kulturális öröksége, és milyen további előnyökkel jár – többek között hazánk számára –, ha 2019 nyarán megszületik a pozitív döntés?

A Világörökség Bizottság kedvező döntésének számos pozitív hozadéka lesz az érintett országokban, így hazánkban is. A világörökségi helyszínek minden esetben a kulturális turizmus fellendülését eredményezik – már jelenleg is létezik egy Duna menti limes út, amely kedvelt turistaútvonal, és amely még népszerűbb lesz 2019 után. A pályázat egyébként hazánkban 65 helyszínt és 98 részhelyszínt tartalmaz a Duna 400 km-es szakaszán. Ezeken már a közeljövőben megjelennek azok a többnyelvű információs táblák, amelyek részletesen is bemutatják a limes örökséget.

A fejlesztések az elmúlt években már elindultak, hiszen a GINOP és VEKOP programok mintegy 2,5 milliárd forint értékben uniós forrást biztosítanak a turisztikai fejlesztésekre a kijelölt limes világörökségi helyszíneken. Az 1,5 milliárd forintos GINOP pályázati forrás négy helyszín feltárását és fejlesztését biztosítja (Komárom, Dunaújváros, Nyergesújfalu és Kölked), a munkálatok hamarosan megkezdődnek. Az 1 milliárd forint értékű VEKOP támogatás négy budapesti és egy Pest megyei fejlesztést tesz lehetővé, de más forrásból még további három Pest megyei helyszínen zajlanak majd fejlesztések. Bár pénzben mérhető gazdasági haszonról beszélünk, nagyon fontos ezek társadalmi hatása is. Itt nem-

csak a kulturális értékekről vagy a munkahelyteremtésről beszélünk, hanem arról a dicsőségről is, amit a világörökség jelent az érintett önkormányzatoknak, közösségeknek. Fel-emelő érzés tudniuk azt, hogy ahol élnek, és amiért küzdenek, az valóban különleges, egyedülálló a világon.

Hogyan működnek együtt az érintett országok?

Az együttműködés kötelező, hiszen közös nevezésről van szó. A kezelésben van önállóság, hiszen minden ország saját törvényei, szervezeti és intézményrendszere szerint jár el, de vannak olyan közös kezelési témák is, amelyek egyeztetésére rendszeres találkozókon kerül sor. Az FRE-egyeztetés még egy jelentős területet érint, ez pedig a tudományos munka. Ebben hazánk az élen jár: tavaly felállítottuk a Limes Bizottságot, de a magyar kezdeményezésre született nemzetközi akadémiai limeskutatási program vezetőjeként számos kutatásban, anyagok megírásában, gyűjtésében, rendszerezésében dolgozunk.

Milyen kapcsolódási pontok vannak a DRS és a limes között?

A kapcsolat nagyon sokrétű és magától értetődik, hiszen a Dunáról és környékéről van szó. Turizmus, kultúra, kereskedelem és közlekedés – hogy csak a legfontosabbakat emeljem ki. Az első kettő különösen aktuális, hiszen a Duna Régió Stratégia 2018-as kiemelt területei a kulturális örökség és turizmus, amelynek jegyében több közös aktivitást is tervezünk az idei évben.

Fotó: Djerdap National Park, Bulgária

Duna Ökológiai Folyosó konferencia

Duna Ökológiai Folyosó címen tartottak Budapesten 2018. március 28-án nemzetközi konferenciát, amelyet a Duna Régió Stratégia 6-os Prioritás Területe (a biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése) és a Földművelésügyi Minisztérium közösen szervezett. Az előadások, a workshopok és a kiállítások érdekes tényekre és trendekre hívták fel a figyelmet.

Schmidt András, a Földművelésügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese egyebek mellett megemlítette az 1996. évi LIII. törvényt, amely már rendelkezett az ökológiai folyosó fogalmáról. [A 2003. évi XXVI. törvény, az Országos területrendezési terv](#) mindezt részletezi is. 2016-ban Magyarország 36,4%-a volt a nemzeti ökológiai hálózat része; a Duna teljes magyarországi hossza ökológiai folyosó minősítést kapott. Schmidt András hangsúlyozta, hogy a magyar kormány „a Duna hajózhatóvá tétele érdekében minden mederátalakítási műveletet elutasít. Nem a folyót kell a hajókhoz, hanem a hajókat a folyóhoz alakítani.”

Weiperth András, az MTA Ökológiai Kutatóközpont munkatársa kiemelte a Duna élővilágának sebezhetőségét. A folyó 19 országot érint, 4 fővároson folyik át és csaknem 23 millió ember ivóvizét biztosítja. Ugyanakkor az ökoszisztémák egyensúlyát új fajok betelepülése is felboríthatja, egyes esetekben akár a melegvíz-beömlések (Budapest, Paks) környékén megtelepülő akváriumi hal- és rákfajok is. Ahogy fogalmazott, a vízszabályzások a hajózás fejlesztésének kedveznek, ami egyes esetekben az élővilág károsodását okozza – miközben a térség kiemelten sűrű vasúthálózattal büszkélkedhet, és ez előnyös alternatívát jelenthet.

Mag. Georg Frank, a Donau Auen Nemzeti Park munkatársa, a DANUBE PARKS projekt vezetője elmondta, hogy a Duna völgye mintegy 5000 állatfaj és 2000 növényfaj élőhelye. Ezek védelméért elsősorban a nemzeti parkok tehetnek, amelyek szakembereinek hálózata úgy alkot folyosót, ahogyan a lépőkövek sorakoznak egymás mellett.

Kiemelte a dunai szigetek fontosságát, amelyek nem csak kiváló élőhelyek, de többségükben beépítetlenek. A Duna mentén 563 ilyen sziget van, melyek összesen 10 660 hektárt jelentenek, és határon átnyúló együttműködésekre is alapot adnak (WILDIsland Habitat Corridor).

Az ökoturizmusról szóló workshop bevezetőjében dr. Cristina Sandu, a Duna Régió Stratégia illetékes szakterületének román képviselője kifejtette, hogy a fenntartható turizmus alkalmat adhat a helyi gazdaság fellendítésére – amennyiben az tiszteletben tartja a természetes ökoszisztémák és a társadalmi rendszerek teherbíró képességét. A beszélgetésben megfogalmazódott, hogy egyre többen igyekeznek távol tartani magukat a tömegturizmustól, és inkább az egyedi, helyi értékeket jobban megismerő formákat keresik. Mindez a helyi vállalkozásoknak komoly vásárlóerőt jelenthet. Példa lehet minderre a romániai ROWMANIA fesztivál, amely az evezősportokra és a helyi természeti értékekre épül.

A workshop résztvevői egyetértettek abban, hogy egy, az egész Duna-völgyre vonatkozó ökoturisztikai stratégia közös kidolgozása komoly előnyöket hozhat a helyi közösségeknek. Abban is egyetértés alakult ki, hogy a kerékpározás fejlesztése összefonható a fenntartható turizmus kialakításával, hiszen a kerékpáros látogatók által elköltött pénz hasznosul legnagyobb arányban a helyi vállalkozásoknál.

A rendezvény kiállítói közül kiemelten nagy sikert arattak a nemzeti parki termékek, amelyek egyszerre népszerűsítik a fenntartható termelési és fogyasztási módokat, a természetvédelmet, a helyi hagyományokat és értékeket, és az ökoturizmust.

A rendezvény teljes beszámolója elérhető: http://eionet.kormany.hu/download/c/c6/22000/Danube_Ecological_Corridor.pdf

Makroregionális vízügyi műhelymunka Budapesten

2018. április 19-én Budapesten került sor az EU Duna Régió Stratégia (EUSDR) „Vízminőség” prioritási területe (PA4) és az Interact Program közös szervezésében az első „Európai Unió Vízgazdálkodási makroregionális műhelymunka” elnevezésű rendezvényre, melynek célja a vízzel kapcsolatos kérdések egyeztetése volt a négy makrorégió vonatkozásában. A műhelymunka olyan édes- és tengervizekkel összefüggő kérdésekre fókuszált, mint például nitrátok, műanyagszennyezés, vagy a vándorló fajok és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás.

Az EU nagyrégiós stratégiái az uniós politikák hatékonyabb végrehajtására és a meglévő intézmények, valamint pénzügyi források jobb összehangolására törekszenek. 2009 és 2015 között négy ilyen stratégia került elfogadásra a Balti-tenger, a Duna-medence, a Jón- és Adriai-tengerek, valamint az Alpok térségében. A budapesti eseményen a négy térség képviselője mellett jelen volt az Európai Bizottság, de részt vettek az EUSDR vízminőség prioritási terület munkáját támogató nemzeti szakértői és más érintett nemzetközi szereplők is.

A stratégiák a végrehajtás különböző szakaszainál tartanak, de kormányzási rendszerük hasonló. Összregiós célokat szolgálnak, de a nemzeti és az ágazati koordinációnak köszönhetően minden ország megtalálja az együttműködésben a maga érdekét. A résztvevők kiemelték a szakpolitikák és a makroregionális stratégiák közötti egyértelmű kapcsolatot, amely biztosítja a stratégiák hatékonyságát. Elhangzott ugyanakkor az is, hogy a stratégiák felé történő erőteljesebb nemzeti elkötelezettség jobban támogatná a tematikus koordinátorok munkáját, különösen a politikai szinten elért eredményeket.

A találkozó lehetőséget nyújtott arra is, hogy a résztvevők közös érdekeltségű területeket határozzanak meg, amik a későbbi együttműködések alapjául szolgálhatnak. Ilyenek például az EUSDR gyógyszermaradványokkal és a mezőgazdasági vízhasználattal kapcsolatos kezdeményezései, amelyre a Balti Stratégia úgynevezett „pharma platformja” szolgálhat mintaként.

A makrorégiók mindegyike nagy hangsúlyt fektet a hálózatiépítésre. A stratégiák képviselői szerint azonban szükség van olyan „új” érdekeltek bevonására is, mint például az üzleti szektor, a mezőgazdasági ágazat képviselői vagy a civil társadalom. Fontos, hogy az érdekelt felek ne csak az eredmények végfelhasználóiként, hanem már kezdetektől részesei legyenek a folyamatoknak.

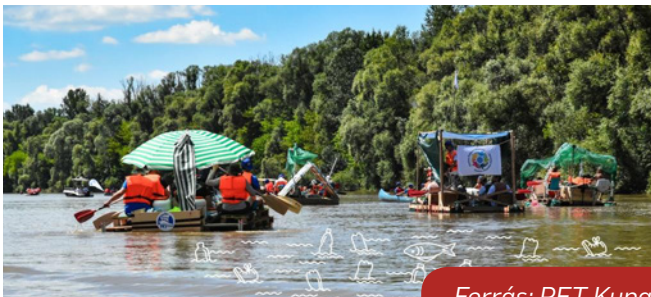
A kerekasztal-beszélgetés fontos konklúziója volt annak megállapítása, hogy a stratégiáknak irányt kell mutatniuk abban, hogy a térségek ágazati prioritásai milyen módon és súllyal jelenjenek meg a 2020 utáni finanszírozási programokban. Bár számos finanszírozási program támogatja a vízgazdálkodási projekteket, sokszor éppen a legmegfelelőbb kiválasztása okozza a legnagyobb problémát.

Az első budapesti találkozó jó alapokat rakott le. A Duna Régió Stratégia PA4 területének kezdeményezésére 2019-ben újabb találkozóra kerül majd sor a négy stratégia vízügyi szakértői között. 2018 végéig a „vízminőség” prioritásterület tervezi egy összefoglaló tanulmány összeállítását is a témában.

DANUBE
DAY

Nemzetközi Duna Nap – fókuszban vizeink műanyagszennyezése Cselekedjünk együtt!

A Duna-medence 14 országa minden évben június 29-én közösen ünnepli Európa egyik legnagyobb és a világ legnemzetközibb folyóját. A Nemzetközi Duna Napot első alkalommal 2004-ben szervezte meg a Nemzetközi Duna Védelmi Bizottság (ICPDR) a Duna-védelmi Egyezmény aláírásának tizedik évfordulóján. Számos szervezet közös erőfeszítésének köszönhetően a Duna Nap ma már a régió minden országában ismert esemény, mely a Duna és teljes vízrendszerének védelmére, annak fontosságára, több mint 100 millió embert összekötő erejére hívja fel a figyelmet.

Forrás: PET Kupa

A vízgyűjtő szintű események sorozatához a Duna Régió Stratégia (EUSDR) koordinációját ellátó Külgazdasági és Külügyminisztérium is évről évre hozzájárul. A Stratégia vízminőség (PA4 – vízminőség) és környezeti kockázatok (PA5 – környezeti kockázatok) prioritási területeinek magyar szakértői úgy döntöttek, hogy az idei évben a Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetségével együttműködve vizeink műanyagszennyezésére hívják fel a figyelmet. Az esemény finanszírozását a Duna legnagyobb mellékfolyója, a Tisza országainak vízügyi tevékenységeit összehangoló nemzetközi JOINTISZA projekt biztosítja.

A téma igen aktuális, egyre több híradás érkezik ugyanis a világtengereken tapasztalható tarthatatlan állapotokról. Erre reflektál az ENSZ Környezetvédelmi Program (UNEP) [Clean Sea kampánya](#), valamint a 2018-as [Környezetvédelmi Világnap](#) (június 5.) is e témának lett szentelve; május végén pedig sor került az ENSZ Környezetvédelmi

Közügyülés tengerek hulladékszennyezésével foglalkozó szakértői munkacsoportjának első ülésére is Nairobiban. Bár a média érdeklődésének fókuszában a tengerek és óceánok szennyezése áll, folyóvizeink helyzete sem tekinthető jobbnak. Sőt! A tengerekbe jelentős részben a folyók szállítják a különböző műanyag hulladékot, de amíg eléri torkolatukat, akár több száz kilométeren át terítik szét a hullámtereken az emberi gondatlanságot jelképező, nehezen lebomló termékeket.

Éppen ezért a Duna Régió Stratégia magyar koordinációja június 28-án, a Duna Napot közvetlen megelőzően egy nemzetközi kerekasztal-beszélgetést kezdeményez Budapesten, többek között a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN), valamint magyar, osztrák, szlovén és ukrán szakértők bevonásával. Az eseményen a globális, világtengereket érintő műanyagproblémáktól kezdve az Európai Unió új körkörös gazdaságra való áttérésének szabályozásán át a Duna és a Tisza folyók mentén tapasztalható PET palack és mikroműanyag-szennyeződésig sok minden területekre kerül. Az előadók és a hallgatóság a legújabb kezdeményezések ismertetését követően megoszthatja véleményét a témával kapcsolatban, majd kerekasztal-beszélgetés során néhány aktuális kérdést is megvitatnak röviden az előadók.

Az angol nyelvű rendezvényen való részvétel ingyenes, azonban előzetes regisztrációhoz kötött. Részletes program és további információk a Duna Régió Stratégia [kormányzati weblapján](#), valamint a [PA4](#) (vízminőség) és [PA5](#) (környezeti kockázatok) prioritási területek honlapján találhatóak.

Június 28-án délelőtt, a nemzetközi eseményt közvetlen megelőzően szintén ugyanazon a helyszínen (*aHely – Budapest, Kossuth Lajos üdülõpart 31.*) a Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége rendez a témában belföldi konferenciát, melyre a [szövetség honlapján](#) keresztül lehet jelentkezni.

SZEPTEMBERBEN ASEM RENDEZVÉNYEK BUDAPESTEN

ASEM elnevezéssel 25 ázsiai és európai ország valamint az Európai Bizottság 1996-ban tartotta meg első találkozóját Bangkokban, azóta a környezetvédelem egyre fajsúlyosabb kérdéssé vált a találkozók során. Magyarország egyik kiemelt programja a 2012. évi ún. „budapesti kezdeményezés”, amely a fenntartható fejlődés vízgazdálkodási aspektusaira fókuszál.

2018. szeptember 11-12-én ismételtén Budapest folytatódik a Duna és Mekong régiók közötti párbeszéd a Külügy- és Környezetvédelmi Minisztérium jóvoltából. Az eseményt követően szeptember 13-14-én a Magyar Vízipari Klaszter rendezi a 3. ASEM Városi Vízgazdálkodási Szemináriumot szintén a fővárosban.

Bővebb információhoz a Duna Régió Stratégia kormányzati oldalán (<http://dunaregiostrategia.kormany.hu/>), valamint a Magyar Vízipari Klaszternél (www.asemwaterbudapest2018.hu) juthatnak.

INTERFLOODCOURSE PROJEKT- NYITÓ KONFERENCIA BAJÁN

Nemzetközi árvízvédelmi képzés és tananyag kidolgozását célzó InterFloodCourse projekt nyitó eseményére kerül sor Baján 2018. június 25–26-án. Az eseménynek a projektvezető Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víztudományi Karának épülete ad otthont. A szervezők várják az előadók és az érdeklődő szakemberek jelentkezését.

Bővebb információ és regisztráció az NKE honlapján (<https://www.uni-nke.hu/>)

TIHANYI LEVENDULA FESZTIVÁL

Idén június 29-étől július 1-jéig rendezik meg Tihanyban a XIV. Levendula Fesztivált, amely a korábbi hagyományoktól eltérően ezúttal nem esik egybe a *Levendula Szedd Magad!* programmal. Az esemény helyszíne ebben az évben is a tihanyi Belső-tó partja, a Mádl Ferenc tér és a Pisky sétány lesz. A fesztivál programjainak keretében több ingyenes és fizetős túrán is lehetőség nyílik bejárni a környék nevezetességeit.

Bővebb információ: <http://levendulafesztival.hu>

TOUR DE HONGRIE

A Tour de Hongrie Magyarország legnagyobb kerékpárversenye. Az összesen tíz megyét és 100 települést érintő 800 kilométeres táv megtételére hat nap áll a versenyzők rendelkezésére. Az augusztus 14-én induló és 19-én záruló eseményre már összeállt az idei mezőny: összesen 20 csapat 140 versenyzője vesz majd részt a rangos megmérettetésen, amelyen hazánkat tizenkilenc versenyző képviseli. A verseny Siófokról rajtol, a befutó pedig Budapesten lesz, ahonnan a legelső Tour de Hongrie indult.

Bővebb információ: <http://tourdehongrie.hu>

HARKÁNYI FÜRDŐFESZTIVÁL

Huszonötödik alkalommal rendezik meg Harkányban a fürdőfesztivált július 20–22. között. A Harkányi Gyógy- és Strandfürdő számos szórakoztató programmal, koncertekkel, gyermekműsorokkal, táncbemutatókkal, családi és sportprogramokkal várja a vendégeket. A zenei élményekről népszerű hazai együttesek gondoskodnak, emellett a környező településeken és a Harkányon működő hagyományörző néptáncsoportok fellépése is színesíti majd a kínálatot. A háromnapos eseményen minden korosztály megtalálhatja a számára érdekes elfoglaltságot.

Bővebb információ: www.harkanyfurdo.hu